

oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAL

General Marii Wittek

++

SROKA Helena
zam. Hetman

Armia WP
Powst. Warsz.

4152/ISSA

++
SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — SROKA Helena
zau. Herman

I/1. Relacja ✓

I/2. Dokumenty (sensu ścisłym) dotyczące osoby relatora ✓

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —
.....
.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne —

VI. Fotografie ✓

I/1 Relacja

- Anna Mikulska, Relacja H. Sroki, Toruń 2012, rps, k. 2, s. 1-2

Relacja o służbie wojennej

I Dane osobowe relatorki

1. Nazwisko: Sroka zam. Herman Helena Iwona
 - 1a. pseudonimy: brak
 - 1b. używane nazwiska fałszywe: Teresa Antonowicz
2. Data i miejsce urodzenia; 24.04.1924r., Obarów k/ Równego – Wołyń
3. Franciszek Sroka, Anna Wiśniewska
ojciec – kolejarz zmobilizowany w 1939r., powrócił z wojny w latach 50-tych
matka została rozstrzelana przez Niemców w 1941r. w Aleksandrii
k/Równego
4. Obecny adres relatorki: 87-100 Toruń, ul. V

II Dane środowiskowe przedwojenne

1. Wykształcenie – ukończona I klasa gimnazjum
2. Przebieg pracy zawodowej ----
3. Przynależność do organizacji: ZHP od szkoły podstawowej

IV Życiorys cywilny w latach 1939-1945

W 1941 r. ucieczka do Warszawy wraz z rodziną znajomych pod przybranym nazwiskiem; Teresa Antonowicz.

Pobyt w Warszawie do 1944r. na Żoliborzu i Bielanach.

Nauka na tajnych kompletach.

Zarobkowanie pracą chałupniczą i opieką nad chorym dzieckiem na gruźlicę.

VII Przebieg działalności niepodległościowej

Bierze udział w Powstaniu Warszawskim jako łączniczka/ nie pamięta dowódczymi z AK ani nazwy oddziału powstańczego/. W pierwszych dniach powstania zostaje wysłana jako łączniczka do oddziałów powstańczych w Legionowie. Dociera tam wpływ przez Wisłę. Pełni tam również służbę jako sanitariuszka. W czasie znoszenia rannych zostaje postrzelona/ rykoszet w udo/. Po upadku powstania pracuje jako sanitariuszka w szpitalu Otwocku na oddziale chorób zakaźnych. Szpital miał być ewakuowany przez Niemców. Dzięki interwencji Heleny Sroki, która została wydelegowana do rozmów z oficerem niemieckim ewakuacja szpitala była wstrzymana. W czasie działań frontowych zostaje ranna w nogę. Istniała groźba amputacji. Trakcie przemieszczania rannych w Łodzi lekarz polecił umieścić ją w Krynicy Górskiej, gdzie dzięki odpowiedniemu leczeniu uniknęła amputacji nogi.

1/1/2

IX Przebieg służby w I i II Armii Wojska Polskiego

1. Nazwa formacji: I Armia WP
2. Okres i m-ce służby: od 1945r., Zamość
3. Przydziały: Wojskowe Centrum Szkolenia Sanitarnego w Zamościu - 3 mies.
4. Awans ze stopnia kaprała na stopień sierżanta za uratowanie życia oficera I Armii WP
5. Demobilizacja – nie pamięta daty

X Życiorys powojenny

W 1947 roku uzyskuje maturę. Jest dyplomowaną pielęgniarką i pracuje w szkole pielęgniarskiej w Nowym Sączu. Jednocześnie studiuje zaocznie pedagogikę na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Od 1971r. mieszka w Toruniu i pracuje w Liceum Medycznym.

Emerytura od 1978r.

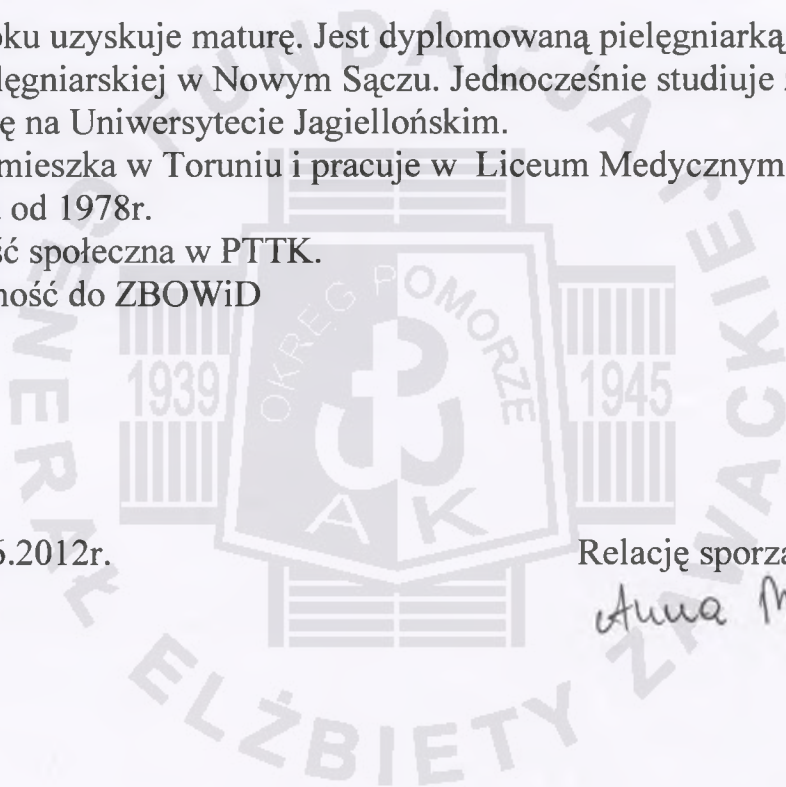
Działalność społeczna w PTTK.

Przynależność do ZBOWiD

Data 21.06.2012r.

Relację sporządziła:

Anna Mikulska

I/2 Dokumenty dotyczące świadka

- Legitymacja [nr 901-75-27] Złoty Krzyż Zasługi, Warszawa 1975, ksero, k. 1, s. 1
- Legitymacja [nr 539/94], 1994, ksero, k. 1, s. 2 [+ foto]
- Odznaka Weterana Walk o Niepodległość [nr 619], Zarząd Główny ZbWP, Gdańsk 1995, ksero, k. 1, s. 3 [+ foto]
- Legitymacja Zw. Byłych Więźniów Politycznych, ZG Gdańsk, b.d., ksero, k. 1, s. 4

1/2/1

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr 901-75-27

WARSZAWA

dn. 25 czerwca 1975r.

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

odznaczony(o) został(o)
za dwudziestoletnią nienaganną
pracę pedagogiczną

Ob. HERMAN

Helena c. Franciszka

ZŁOTYM
KRZYŻEM ZASŁUGI

PRZEWODNICZĄCY
RADY PAŃSTWA

I/2/2

LEGITYMACJA

STOWARZYSZENIE POLSKICH BYŁYCH
WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH

Nr 5.39/96.....

Data wyd.: 1996.02.01.

..... Helena Herman.....

..... Członek Związku.....

STOWARZYSZENIE
POLSKICH BYŁYCH
WIĘŹNIÓW
POLITYCZNYCH

WŁASN. PODPIS

[Handwritten Signature]

WODZKA
KRAJOWA
CZŁONKOWA
ZWIĄZKIE

I/2/3

Nazwisko i imię: **Herzman**
Helena
 data i miejsce ur: **24.04.1924 r.**
Obarów
 Miejsce zam.: **Toruń**
 ul. **Wojska Polskiego 27/4**
 Wydano przez Zarząd: **Główny**
 ZbWP w Gdańsku
 dnia **28.06.1995 r.**
 SEKRETARZ Głównego Zarządu ZbWP
 Władysław Skubek
 Władysław Skubek
 Władysław Skubek

Nr ewidencji: 619

(własnoręczny podpis)

KIEROWNIK
 URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
 I OSÓB REPRESJONOWANYCH
 SEKRETARZ STANU

przyznaje
 Panu (Pani) **Helena**
HERZMAN

ODZNAKĘ
 WETERANA WALK
 O NIEPODLEGŁOŚĆ

PIECZĘĆ

Warszawa

SEKRETARZ STANU

ZWIĄZEK
BYŁYCH WIEŹNIÓW
POLITYCZNYCH

Zarząd Główny
w Gdańsku

**LEGITYMACJA
CZŁONKOWSKA**

II Materiały uzupełniające relację

- Wspomnienia Grzegorza Kotelaka (cioteczny wnuk) i Leszka Zaleskiego, Toruń 2013, mps, kopia, k. 2, s. 1-2

23 kwietnia 2013 00:34 przysłał Grzegorz (cioteczny wnuk zmarłej Heleny):
WSPOMNIENIA:

Helena Iwona Herman z domu Sroka urodziła się 24 kwietnia 1924 roku w miejscowości Obarów (wówczas ZSRR, obecnie Ukraina – Obarov).

Młode lata do czasów wojny spędziła w Aleksandrii i Równym na Wołyniu.

Wyjechała tam z rodzicami i rodzeństwem. Ojciec jej otrzymał tam pracę jako kolejarz.

Tam uczęszczała do szkół.

Podczas wojny była żołnierzem AK (otrzymała Odznakę Weterana Walki o Niepodległość).

Później – po wojnie - pracowała jako nauczyciel w szkołach pielęgniarskich aż do czasu przejścia na emeryturę. Zawsze lubiła się doksztalać, brać udział w różnego rodzaju kursach.

Za dwudziestoletnią nienaganną pracę pedagogiczną odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi.

Nie bała się działać zgodnie ze swoimi poglądami. W stanie wojennym potrafiła podejmować ryzykowne decyzje i pomóc tym, którzy wówczas tej pomocy *potrzebowali*.

[W tym miejscu Leszek Zaleski proponuje przypis nast. treści:

Nigdy nie zapomnę chwili, gdy pewien Jej znajomy z górskich rajdów, ale w gruncie rzeczy obcy mężczyzna, o którym wiedziała, że od niedawna ukrywał się i był poszukiwany przez SB, zapukał wieczorem do drzwi i poprosił, żeby pozwoliła mu zatrzymać się u Niej na bliżej nieokreślony czas. Odpowiedź była krótka, żołnierska: "Tu będzie Pana pokój. Jak będziemy się do siebie zwracać?"

Byłem tym niespodziewanym gościem. Od tego momentu stałem się domownikiem, podopiecznym i przybranym członkiem rodziny Heleny Herman. Czuję się tak, jakbym mieszkał z Nią od dawna w tym dwupokojowym niewielkim lokalu.

Helena robiła zakupy, chodziła do pracy, zapewniła mi łączność ze strukturami solidarnościowego podziemia. Pozwalała mi na skromny udział w domowych obowiązkach. Przy posiłkach mieliśmy czas na rozmowy.

Wiedziałem, że była sanitariuszką w Powstaniu Warszawskim. Dopytywana o wspomnienia, krótkimi zdaniem opowiadała mi m.in. o tym, jak przepłynęła w pław przez Wisłę, aby nawiązać kontakt z polskim wojskiem, a także o tym, jak ranna czekała na ratunek w przywalonej gruzami piwnicy. Potem groziła Jej amputacja, ale nie pozwoliła sobie odjąć nogi.

Mój pobyt skończył się po kilku tygodniach. Pożegnałem się z Heleną, gdy dotarło do nas ostrzeżenie, że adres mojego ukrycia mógł dostać się w ręce SB.]

Jej największą życiową pasją były podróże i turystyka – zwłaszcza obozy wędrowne, które wielokrotnie sama organizowała i z którymi przemaszerowała wszystkie najpiękniejsze zakątki Polski. Nieszczęśliwy wypadek podczas jednej z wędrówek pozbawił ją możliwości dalszego uczestnictwa w obozach.

Ale nie poddała się, uwagę swą skierowała na inne formy aktywnego życia jak zorganizowane wyjazdy nad morze, regularne wyjazdy nad jezioro Kamionki, gdzie pomimo swojego wieku obowiązkowym punktem była zawsze kąpiel w jeziorze. Jeśli nie mogła wyjechać poza miasto – tam gdzie lasy i woda - to była regularnym gościem na basenie lub oddawała się własnej działce.

Do końca swych dni brała udział w spotkaniach brydżowych w osiedlowym klubie obok miejsca zamieszkania.

Żyła sama, z dala od rodziny, jednakże była otoczona dobrymi znajomymi i wiernymi przyjaciółmi na których mogła zawsze liczyć.

Wielokrotnie to oni wyciągali do niej pomocną dłoń, zastępując najbliższą rodzinę.

Miała silny charakter, czasami może nawet przeszkadzający innym, ale to dzięki niemu mogła kroczyć samodzielnie przez całe dorosłe życie, które nie oszczędzało jej ciosów.

Nigdy nie narzekała.

Helena nie lubiła opowiadać o sobie, rzadko można było poznać jej plany lub przeszłość.

Była osobą bardzo aktywną i towarzyską do końca swych dni i taką Ją zapamiętamy. Odeszła cichutko i w samotności do innego świata.

T. 4152 / WSK

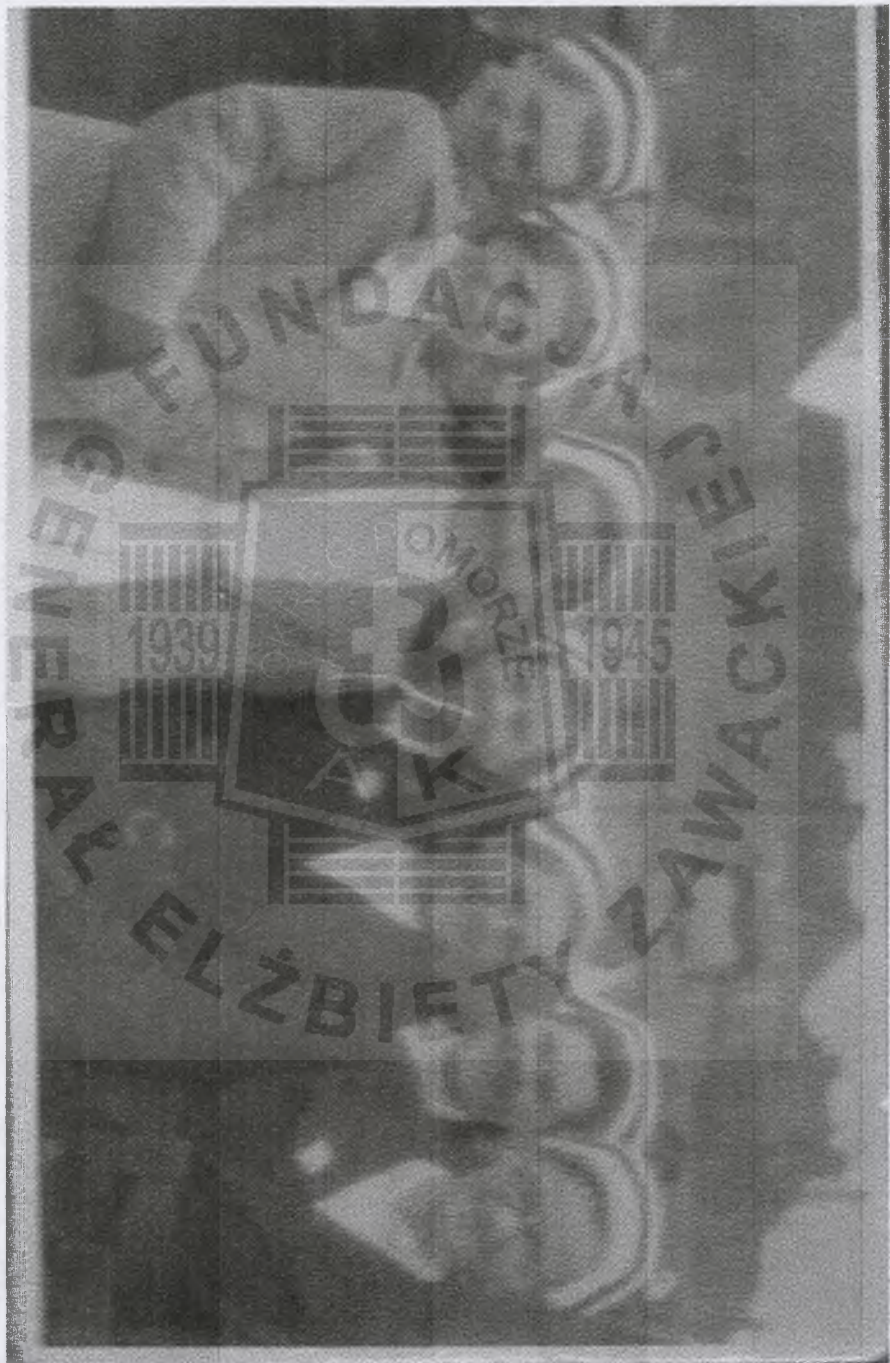
I ARMIA WP
Powst. Warsz.

ŚROKA Helena
zam. Herman

VI Fotografie k 4

Helena Sroka jako sanitariuszka 1945r.
Zamosi - Wlojsk. Centrum Szkolenie Sanitarnego

VI/1

VI 12

Helena Sroka 1945r. I Armia WP

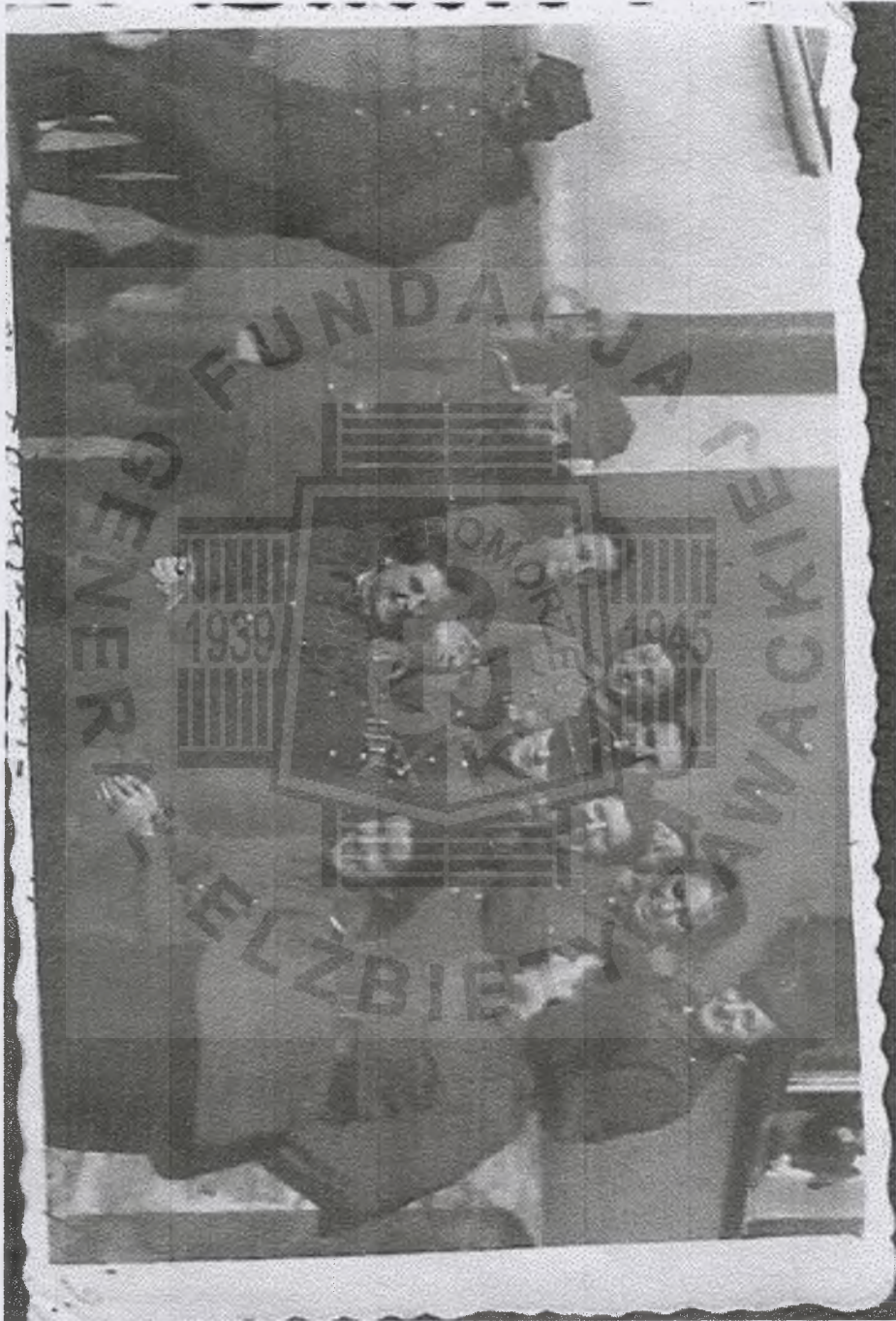
VI 13

Helena Broka - zdj. powojenne

I Amuse WP, Zawość 1945r.

IV/15

Januosi 1945

VI/6

VI 14

Helene Sroka - I Armia WP
Zamość 1945r.

SROKA Helena

